

כלים: שימוש והבנה

הבנת כלי אינה זהה לשימוש בכלי. אדם יכול להבין איך פועלת מפסלת ועדיין להיות פֶּסֶל עלוב. אדם יכול להבין איך פועל מחבת ועדיין להיות טֶבֶח גרוע. אדם יכול להיות נהג מצוין מבלי להבין כיצד פועל המנוע. כל החינוך שלנו מכוון לרעיון שצריך, ראשית, להגיע להבנת הכלי ואז אפשר להשתמש בו. לדאבונו, אין זה בהכרח כך.

כולם מבינים איך לערוך רשימה של "בעד" ו"נגד" במצב מסוים. כולם מבינים את מטרת הפעולה הזו ואת השימושיות שלה. לכן שיעור **קורט חשיבה** הראשון מבסס את **חש"ם** (חיובי, שלילי, מעניין) כפעולה ברורה או ככלי. ברגע שהכלי נוצר והוגדר, ניתן לתרגלו. ילדה בת עשר חזרה הביתה ומצאה את הוריה דנים בשאלה האם לקנות מקפיא או לא. היא הושיבה אותם מסביב לשולחן וארגנה אותם לעשות **חש"ם**. ההחלטה הייתה שהם אינם צריכים מקפיא. ילדה אחרת רצתה לקצוץ את שערה הארוך. כשנקצץ שערה הייתה עצובה מאוד ונעלה את עצמה בחדרה. הוריה ציפו שבבוקר המחרת היא תצא בוכייה, אבל להפך, היא הייתה שמחה ועליזה. היא הסבירה שעשתה **חש"ם** על השער הקצוץ וכתוצאה מכך החליטה שהיא אוהבת את השינוי. בכל אחד מהמקרים האלה הילדה השתמשה ב**חש"ם** ככלי היות שתרגלה **חש"ם** ככלי מכוון - ולא היות שהבינה את הפילוסופיה שמאחורי **חש"ם**.

פילוסופיה

מורים רבים מסבכים את שיעורי **קורט חשיבה**, לעצמם ולתלמידיהם, מפני שהם שמים דגש מוגזם על הפילוסופיה שמאחורי תהליך **קורט חשיבה**. הדיון הפילוסופי מסתיים תמיד בהגדרות נוקשות. זמן ומאמץ רב מושקעים בהחלטה האם משהו מסוים מתאים להגדרה אחת או לשנייה. זאת איננה הצורה שבה תוכנו פעולות **קורט חשיבה**. הן תוכנו ככלים יישומיים, לא כהגדרות פילוסופיות. למשל, **בקורט חשיבה 1** היו מורים שעוררו בעיות עם **חש"ם** ו**שכ"ג** (שקול את כל הגורמים) בכך שטענו ש**חש"ם** הוא בעצם חלק מ**שכ"ג**, שכן **שכ"ג** כולל את כל הגורמים ו**חש"ם** שופט רק חלק מהגורמים. בדומה, הם טענו ש**תו"ת** גם הוא חלק מ**שכ"ג** היות שתוצאות פעולה מסוימת נכללות בגורמים שצריך לשקול. כל זה תקף מבחינה לוגית ופילוסופית או שלפחות ניתן לדון בכך. אך מחמיצים כאן את הנקודה המרכזית של כלי **קורט חשיבה** והתוצאה היא שהתלמידים מתבלבלים.

המטרה האמיתית של **חש"ם** היא להביא את התלמידים לחשוב על הנקודות המנוגדות לשיפוט הרגשי הראשוני שלהם.

המטרה האמיתית של **שכ"ג** היא להביא את התלמידים לראות האם במהלך חשיבתם החסירו גורמים חשובים שיש לבחון אותם.

המטרה האמיתית של **תו"ת** היא לגרום לתלמידים לבחון את התולדות העתידיות של פעולותיהם.

כל כלי מנסה למקד את תשומת הלב באופן ישיר לתחום שאחרת לא היה זוכה להתייחסות. באופן לוגי ניתן היה לשייך את **תו"ת** ל**שכ"ג** אבל זה לא היה עוזר, כי עדיין ייתכן שישאירו את התוצאות וההשלכות מחוץ לתחום ההתייחסות. לכן יש לכך כותרת נפרדת.

מה שחשוב בשיעורי **קורט חשיבה** הוא המבנה התפיסתי, לא המבנה הלוגי.

בלבול

יש מורים שיוצרים בלבול על ידי כך שהם מראים שדבר אחד יכול בעצם להתאים לשתי קטגוריות. למשל, נער אחד אמר שמכונית צהובה תהיה דבר חיובי לגבי אביו, היות שהנסיעה בה תהיה בטוחה יותר, אבל דבר שלילי לגבי הנער, היות שהוא יצטרך לנקות אותה לעתים תכופות יותר. מאחר שעושים חש"ם מנקודת ראותו הסובייקטיבית של אדם אחד, אין סיבה שיתעורר כאן בלבול.

בדומה, בשיעור **ניחוש**, החלוקה לניחוש קטן (נ"ק) וניחוש גדול (נ"ג) היא שרירותית. במקרים קיצוניים ברור מהו ניחוש קטן (שהשיעור יסתיים בשעה הקבועה שלו) וניחוש גדול (לנחש מי הסוס שינצח במירוץ כשידוע שאין סוס חזק אחד). אבל במקרי הביניים, קיימת חפיפה גדולה (לנחש מי ינצח במירוץ כשידוע שיש סוס חזק אחד). אדם אחד יכול להחליט שדבר מה הוא ניחוש קטן ואחר יכול להחליט שהוא ניחוש גדול. אין זה משנה כלל. מטרת הקטגוריות איננה שיפוטית אלא להפנות את תשומת הלב של התלמידים לבדיקת הסיכויים של הניחוש שלהם. לא חשוב כל כך מה יחליטו - כל עוד הם בדקו וחשבו על הסיכויים.

סובייקטיביות

פעולות **קודת חשיבה** הן סובייקטיביות, לא אובייקטיביות. אם אדם אחד חושב שמכונית צהובה היא יפה, ה"צהוב" הוא נקודה חיובית. אם אדם אחר חושב שצהוב הוא צבע מכוער - אז זוהי נקודה שלילית. שניהם צודקים. המורה אינו צריך לכוון את העדפותיהם האישיות של התלמידים בכך שהוא אומר שהרוב חושבים שצהוב זה יפה. תלמידים יכולים לומר שהם אישית אינם אוהבים צהוב ולכן זאת נקודה שלילית, לעומת זאת אם רוב האנשים באמת אוהבים צהוב וקונים צהוב, זוהי נקודה חיובית (מנקודת ראותו של היצרן). יש לציין, כמובן, של מי נקודת הראות.

אם תלמיד אחד חושב שניחוש מסוים הוא קטן (לעבור מבחן מסוים) אבל הוריו של התלמיד חושבים שאותו המקרה הוא ניחוש גדול - עדיין דעותיהם של שני הצדדים לגיטימיות. אין מקום שהוא "שמאל" או "ימין" - יש רק אדם שיכול להביט שמאלה וימינה ולתאר מה הוא רואה.